

Programma 5 Economie, Kennis en Talentontwikkeling

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Brabant heeft zich de afgelopen jaren verder ontwikkeld tot dé innovatie- en groeimotor van Nederland. Onze regio levert een substantiële bijdrage aan de nationale en internationale economie. De vooruitzichten voor 2026 zijn gematigd positief, maar worden beïnvloed door geopolitieke spanningen, structurele arbeidsmarktvraagstukken en druk op de energie- en grondstoffeninfrastructuur. Volgens de [Voorjaarsraming 2025](#) van De Nederlandsche Bank groeit de Nederlandse economie met 1,1% in 2025 en in 2026 met 1,0%. De inflatie daalt geleidelijk van 3,2% in 2024 naar 3,0% in 2025 en 2,6% in 2026, mede dankzij lagere energieprijzen en een afnemende loongroei. De arbeidsmarkt komt na een turbulente periode in rustiger vaarwater, maar de structurele krapte blijft voelbaar. Met de Brabantse Human Capital Agenda, het MKB Traineeship en het Kennispact Hoger Onderwijs versterken we de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en borgen we dat talent voor Brabant behouden blijft in een tijd van structurele krapte.

Uit de [UWV Arbeidsmarktprognose 2025-2027](#) blijkt dat er landelijk nauwelijks sprake van banengroei: tot 2027 groeit het aantal banen jaarlijks met maximaal 45.000 nieuwe banen per jaar. Dit is een scherp contrast met de 250.000 banen per jaar in de periode 2022–2024. Over het algemeen nemen in Brabant het aantal werknemersbanen toe en het aantal zelfstandigen en uitzendkrachten af. In tegenstelling tot sommige andere grensregio's verwacht UWV dat het aantal banen in geheel Brabant groeit tussen 2025 en 2027. Zuidoost-Brabant behoort tot de regio's met de grootste groei van meer dan 2%. Volgens [het UWV](#) is er in Brabant een groot aantal beroepen waar veel vraag naar is (gebaseerd op de combinatie van veel vacatures en weinig geschikte werkzoekenden), met name in de zorg, techniek, zakelijke dienstverlening, ICT en bouw. Wel blijft naar verwachting de gemiddelde arbeidsparticipatie op peil, ondanks de vergrijzing. Dat heeft vooral te maken met de sterke stijging van de participatie onder de 60-plussers.

De economische onzekerheid blijft groot. Volgens de [Risicorapportage Financiële Markten 2025](#) van het CPB kan geopolitieke spanning leiden tot beursschommelingen, stijgende risicopremies, hogere wanbetalingen en beperktere toegang tot bedrijfsfinanciering, wat de economische groei wereldwijd onder druk zet.

In aanloop naar de nieuwe kabinetsverkiezingen in oktober 2025, publiceert het CPB opnieuw de doorrekening van verkiezingsprogramma's. Deze doorrekening, die op 10 oktober 2025 verschijnt, biedt inzicht in de budgettaire en economische gevolgen van beleidskeuzes van politieke partijen. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar structurele effecten op het investeringsklimaat, onderwijs, zorg, wonen en duurzaamheid. De uitkomsten zullen richtinggevend zijn voor de politieke en economische koers voor de komende jaren.

De Nationale Technologie Strategie (NTS) ontwikkelt zich tot een steeds belangrijker instrument voor het versterken van het innovatievermogen en het economisch verdienpotentieel van Nederland. De strategie geeft richting aan de ontwikkeling van internationaal onderscheidende waardeketens en sleuteltechnologieën die bijdragen aan maatschappelijke transities en strategische autonomie. In 2026 zorgt de verdere uitwerking van de NTS voor een beter afgestemde inzet van middelen, kennis en infrastructuur, waarbij samenwerking tussen rijk, regio en Europa essentieel is.

Brabant is goed gepositioneerd om hierin een actieve rol te vervullen en ziet de NTS als een strategisch kader om innovatiekracht en economische impact duurzaam te versterken. Dit biedt kansen om regionale ecosystemen te verbinden met nationale en Europese agenda's. Om die kansen te verzilveren zetten we in op ruimtelijke en economische afstemming, versterken we clusters en campussen zoals Business Park Aviolanda (BPA) en Pivot Park, en bouwen we verder aan sterke waardeketens, onder meer in semicon, medische technologie en batterijen. Daarmee geven we in Brabant concreet invulling aan de Nationale Technologie Strategie en verbinden we onze regionale ecosystemen met Europese en mondiale ketens, wat bijdraagt aan strategische autonomie en een sterker verdienvermogen van Nederland. Ook investeren we in digitale infrastructuur en cyberweerbaarheid met High Performance Computing en het Brabant House of Cyber.

Met de [Uitvoeringsagenda Economie, Kennis & Talentontwikkeling 2024–2027 'Onderweg naar een](#)

toekomstbehendige economie' vertalen we deze ambities naar concrete acties. Daarmee versterken we talentontwikkeling, arbeidsproductiviteit en innovatiekracht en zorgen we dat Brabantse sleutelgebieden maximaal bijdragen aan de economische en maatschappelijke transitie van morgen. Door Brabantse partijen actief te vertegenwoordigen in internationale handelsmissies, vergroten we bovendien onze zichtbaarheid en impact op het nationale en Europese toneel.

Wat willen we bereiken?

Brabant is een vooraanstaande speler in het Europese innovatiesysteem

Noord-Brabant behoort structureel tot de groep Innovation Leaders en staat in de Europese top-25 van meest innovatieve regio's. Met een sterke hightech-industrie, toonaangevende kennisinstellingen en een cultuur van samenwerking, is Brabant internationaal zichtbaar als innovatiemotor. Op die basis bouwen we in 2026 verder: onze ambitie is om in 2030 door te groeien naar de top-15 meest innovatieve regio's van Europa.

Indicatoren:

- We streven naar een structurele top-15 notering in de Regional Innovation Scoreboard van de Europese Commissie in 2030

Wat gaan we daarvoor doen?

Stimuleren en faciliteren van het Brabantse MKB om innovatieve producten op de markt te brengen die bijdragen aan (een van de) vijf missies of de ontwikkeling van sleuteltechnologieën

In 2026 zullen we naar alle waarschijnlijkheid wederom de MIT-regeling openstellen voor MKB'ers en daarmee kunnen we MKB'ers ondersteunen om innovatieve producten, diensten of productieprocessen te ontwikkelen.

Indicator	2026	2027
We ondersteunen per jaar 200 kleine of middelgrote MKB'ers (op basis van de MIT-regeling samen met het rijk) die werken aan innovatie voor nieuwe producten, diensten of productieprocessen	200	200

Mogelijk maken en stimuleren van doorbraken en toepassingen van nieuwe technologieën door de ontwikkeling van nieuwe Brabantse coalities en de uitbouw van bestaande coalities

Evenals in de vorige bestuursperiode stimuleren en faciliteren we de vorming van Brabantse of nationale innovatiecoalities en -projecten. Daarin dagen we het bedrijfsleven en kennisinstellingen uit om te helpen producten en diensten in verwachte groeimarkten te ontwikkelen die bij kunnen dragen aan de maatschappelijke transitie. In 2026 zetten we in op de ontwikkeling van 3 nieuwe innovatiecoalities.

Indicator	2026	2027
In 2027 hebben we voor alle missies technologische doorbraken en nieuwe toepassingen (mede) mogelijk gemaakt met nieuwe coalities	3	2

We organiseren internationale innovatie samenwerkingen

Om tot innovatiesamenwerking te komen organiseren we dat bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties verbinding leggen met elkaar. Dit doen we door het organiseren van ontmoetingen op verschillende manieren. De deelname door de organisaties aan onze activiteiten geeft aan dat bedrijven de activiteiten op waarde schatten.

Indicator	2026	2027
Aantal bedrijven en kennisinstellingen die actief betrokken zijn bij door ons georganiseerde internationale ontmoetingen.	100	100

Wat willen we bereiken?

Brabant heeft internationaal een uitstekende economische concurrentiepositie.

Brabant versterkt zijn internationaal concurrerende economische positie, door te investeren in innovatie, samenwerking en agglomeratiekracht. We streven naar structurele groei van het bruto regionaal product en een positie in de top-15 van de Europese Regional Competitiveness Index in 2030. Dit doen we o.a. met behulp van innovatiecoalities door gericht te investeren in sleuteltechnologieën en clusters die bijdragen aan de economische en maatschappelijke opgaven. We zetten in op het versterken van de regionale arbeidsmarkt met focus op leven lang ontwikkelen, hybride leerconcepten en aansluiting onderwijs-bedrijfsleven. Ook bouwen we internationale relaties op met de nadruk op gelijkwaardige Europese regio's en het versterken van Brabantse bedrijvensclusters via internationale connecties.

Indicatoren:

- We streven naar een top-15 notering in de Regional Competitiveness Index van de Europese Commissie in 2030.
- % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar (BBV-verplichte indicator)

Wat gaan we daarvoor doen?

Inspelen op uitdagingen en belemmeringen voor het Brabantse vestigingsklimaat

In de uitvoeringsagenda staat opgenomen dat we in 2027 voldoende ruimte hebben geboden voor hoogwaardige economische ontwikkeling. Omdat onze economie hierbij tegen enkele schaarsten aanloopt, waaronder bijvoorbeeld talent of de arbeidsmarkt of het elektriciteitsnet, hebben we opgenomen in de uitvoeringsagenda dat we het economisch perspectief op strategisch niveau in provinciale trajecten gaan inbrengen. Om hier invulling aan te geven, gaan we komend jaar werken aan de ontwikkeling van deze schaarsteperspectieven. In 2027 moeten deze dan zijn geïmplementeerd.

Indicator	2026	2027
We hebben voor drie schaarstevraagstukken, strategische perspectieven ontwikkeld en geïmplementeerd.	1 ontwikkeld	3 geïmplementeerd

Ontwikkelen, benutten en behouden van voldoende talent op alle niveaus

In onze Brabantse economie hebben we behoefte aan voldoende talent om te kunnen groeien. Dit geldt zeker voor ons MKB. Daarom hebben we in de uitvoeringsagenda opgenomen dat we hieraan willen werken door onze afgestudeerden te behouden en te koppelen aan het MKB. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een MKB-traineeship, waarmee in 2026 gestart wordt met implementatie, het netwerk Brabants Besten en het faciliteren van internationale studenten en medewerkers.

Indicator	2026	2027
We hebben onze aanpak om afgestudeerden te behouden voor het Brabantse MKB in tekortsectoren herijkt en geïmplementeerd.	Aanpak gereed	Aanpak geïmplementeerd

Versterken van het fundament van de Brabantse data-economie, door inzet op de datamaturiteit van het stuwend MKB, het opleiden en behouden van datatalent, het verbeteren van de digitale infrastructuur en het verhogen van onze cyberweerbaarheid

De beschikbaarheid en het veilig kunnen delen van data, de juiste vaardigheden van professionals en de adoptie van de diverse datatechnologieën zijn cruciaal voor valorisatie en marktcreatie op het gebied van datatechnologie. Daarom werken we aan basisvoorwaarden hiervoor, naast het stimuleren van innovatie.

Indicator	2026	2027
In 2027 zijn 1.000 innovatieve MKB-bedrijven geadviseerd en begeleid over digitale transformatie en andere transitithema's	250	250

Wat willen we bereiken?

In de Brabantse samenleving plukt iedereen de vruchten van economisch succes.

In de Brabantse economie draait het vooral om mensen, dat inwoners kansen krijgen om mee te doen, zekerheid ervaren in werk en inkomen en profiteren van de vooruitgang die we samen realiseren. Groei heeft pas waarde als zij bijdraagt aan gezondheid, welzijn en een leefbare omgeving, nu én in de toekomst. Daarom investeren we verder in onderwijs, innovatie en een inclusieve arbeidsmarkt. Zo bouwen we aan een Brabant waar in 2030 iedereen de vruchten plukt van duurzame groei en economische kracht.

Indicatoren:

- We streven ernaar om in 2030 op de CBS-indicatoren voor brede welvaart 'bbp per hoofd bevolking' en 'Opleidingsniveau' beter dan wel gelijk te scoren ten opzichte van 2020 (startdatum Beleidskader)
- % bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) (BBV-verplichte indicator).

Wat gaan we daarvoor doen?

Verhogen van de welvaartsniveaus in alle Brabantse regio's door de kracht van de ene regio te verbinden aan de andere regio

In de uitvoeringsagenda staat opgenomen dat we hoogwaardige industrie in Brabant niet alleen willen ontwikkelen en faciliteren, maar ook behouden. Daarbij willen we de krachten van de verschillende regio's verbinden en waar mogelijk ook van elkaars krachten profiteren.

Indicator	2026	2027
We hebben met de regio's afspraken gemaakt en een aanpak ontwikkeld die ervoor zorgt dat we meer hoogwaardige industrie voor Brabant behouden.	Aanpak gereed	In uitvoering

Opstarten en/of uitvoeren van projecten gericht op innovatie in de zorg en/of preventie (bijdrage programma EKT aan Beleidskader Gezondheid)

Op dit moment wordt er gewerkt aan een plan om bij te dragen aan de verbetering van de gezondheid van de Brabander door in te zetten op preventie. Partners in de zorg, MKB-bedrijven en kennisinstellingen werken daarbij samen in de opzet van een of enkele (mobiele) gezondheidshub(s). In die hubs kunnen Brabanders hun gezondheid verbeteren door beter inzicht via metingen, door ondersteuning van diensten van MKB-bedrijven, door zorginstellingen en door andere relevante organisaties. De precieze invulling van het project volgt met de tijd.

Indicator	2026	2027
-----------	------	------

Aantal projecten	1	1
------------------	---	---

Wat willen we bereiken?

De Brabantse economie is verregaand circulair.

Voor de transitie naar een circulaire economie zetten we in op (her)gebruik en alternatieven voor fossiele grondstoffen, reductie van zogenaamde primaire grondstoffen binnen onder andere de maakindustrie (waar de IC Semicon onder valt) en de bouw (waar we inzetten op secundaire grondstoffen en op biotische grondstoffen: de IC vezelstrategie).

Indicatoren:

- Het gebruik van niet-vernieuwbare grondstoffen is volgens de landelijke afspraken met 50% verminderd in 2030.

Wat gaan we daarvoor doen?

Reduceren van het gebruik van primaire grondstoffen

Indicator	2026	2027
In 2027 is de ketenaanpak in de maakindustrie in uitvoering gebracht voor prioritaire productgroepen (kapitaalgoederen): semicon, machinebouw algemeen.	Opdracht verleend/in uitvoering	In uitvoering

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

- [Beleidskader Economie 2030](#)
- [Evaluatie fondsen uit de eerste en tweede tranche investeringsagenda Essent](#)
- [Uitvoeringsagenda Economie, Kennis en Talentontwikkeling 2024-2027](#)
- [Pact Brabant](#)
- [Aanpassingen innovatiefonds Brabant](#)
- [Aanpak Internationalisering](#)

Inzet verbonden partijen

- [BOM Holding BV](#)
- [Businesspark Aviolanda \(BPA\)](#)
- [Pivot Park holding](#)
- [Green Chemistry Campus BV](#)
- [Havenbedrijf Moerdijk](#)
- [Brabant Startupfonds](#)
- BrabantRing

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

Met name de geopolitieke ontwikkelingen zorgen voor grote onzekerheid.

Verder zullen met name de schaarste-vraagstukken zoals; krapte op de arbeidsmarkt, te weinig betaalbare woningen, het is druk op het elektriciteitsnetwerk, grondstoffen en materialen zijn schaars, schaarste van de ruimte (nodig voor wonen, werken, natuur, water enz.) maar ook andere uitdagingen zoals beperkingen a.g.v. stikstof en stagnerende [arbeidsproductiviteit](#) (zoals blijkt uit recente publicatie van CBS) hun invloed hebben op de innovatie- en groeikansen van de Brabantse economie.

Wat mag het kosten?

5. Economie

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting 2025	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2024	na wijz.	2026	2027	2028	2029
<u>Lasten</u>							
	Programmalasten	83.853 N	83.731 N	63.545 N	44.007 N	24.667 N	23.521 N
	Toerekening organisatiekosten	9.885 N	10.238 N	8.672 N	8.672 N	7.103 N	7.103 N
Totaal Lasten		93.738 N	93.970 N	72.217 N	52.679 N	31.770 N	30.624 N
<u>Baten</u>							
	Programmabaten	42.168 V	37.315 V	14.208 V	212 V	101 V	0
	Bijdrage in toerekening org. kosten	1.916 V	0	0	0	0	0
Totaal Baten		44.084 V	37.315 V	14.208 V	212 V	101 V	0
Saldo van baten en lasten		49.654 N	56.655 N	58.009 N	52.467 N	31.669 N	30.624 N
<u>Reservemutaties</u>							
	Storting in reserves	48.327 N	27.883 N	17.915 N	17.074 N	3.426 N	3.325 N
	Onttrekking aan reserves	42.840 V	51.586 V	45.103 V	24.897 V	3.197 V	2.051 V
Resultaat incl. reservemutaties		55.142 N	32.952 N	30.821 N	44.644 N	31.898 N	31.898 N

Financiële toelichting

Lasten

De verschillen in de raming van de lasten in 2026 ten opzichte van 2025 (ruim € 20 mln.(V)), worden met name veroorzaakt doordat er voor MIT (rijksmiddelen € 7,1 mln.(V), en Europese programma's (€ 18,5 mln.(V) voor cofinanciering + Efro-bijdragen) in 2026 (nog) geen/lagere bedragen voor uitvoering zijn geraamd (omdat beschikkingen nog niet zijn ontvangen).

Verder zijn voor de uitvoeringsagenda's 2019-2023 in 2025 nog € 2.9 mln.(V) in de begroting opgenomen terwijl hier in begroting 2026 (nog) geen bedragen voor zijn geraamd. (De uitvoering van de diverse (oude) uitvoeringsagenda's lopen nog door en hebben betrekking op Campussen, toekomstbestendige clusters en triple helix, DataEconomie, impuls beleidskader.)

Voor Green Chemistry Campus is in 2026 € 1 mln. (N) geraamd terwijl hiervoor in 2025 niets is geraamd.

Vanuit Algemeen Economisch Budget is in 2025 € 2,1 mln. (N) afgeraamd t.b.v. storting in voorziening m.b.t. MKB+.

Verder zijn er voor de uitvoeringsagenda 2024-2027 in 2026 meer uitgaven geraamd voor bv. Innovatie, economische structuurversterking en arbeidsmarktbeleid, omdat de uitvoering in 2026 nog meer op gang komt en daardoor naar verwachting € 5 mln. (N) hoger zal zijn.

Baten

De verschillen in de raming van de baten in 2026 ten opzichte van 2025 (ruim €23 mln. lager), worden veroorzaakt doordat de Efro-bijdragen m.b.t. Europese programma's in 2026 naar verwachting € 16 mln. lager zijn dan in 2025 (€ 14 mln. in 2026 geraamd t.o.v. € 30 mln. in 2025) en Rijksbijdragen MIT (2025: € 7 mln.) in 2025 nog niet in de raming zijn opgenomen. (Hiervoor zijn nog geen beschikkingen ontvangen.).